

ผลกระทบของปัจจัยทางเศรษฐกิจต่อพฤติกรรมการออมภาคครัวเรือนผ่านสถาบันการเงิน

นางสาวพรเพ็ญ ภูวิทย์พันธ์

สถาบันวิทิตวิทยาบริการ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ ภาควิชาเศรษฐศาสตร์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2540

ISBN 974-639-235-2

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

**IMPACT OF ECONOMIC DETERMINANTS ON HOUSEHOLD SAVING BEHAVIOR
VIA FINANCIAL INSTITUTIONS**

Miss Pompen Puvitayapun

สถาบันวิทยบริการ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

**A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Economics in Economics**

Department of Economics

Graduate School

Chulalongkorn University

Academic Year 1997

ISBN 974-639-235-2

หัวข้อวิทยานิพนธ์ ผลกระทบของปัจจัยทางเศรษฐกิจต่อพฤติกรรมการออมภาคครัวเรือน
ผ่านสถาบันการเงิน
โดย นางสาวพรเพ็ญ ภูวิทย์พันธ์
ภาควิชา เศรษฐศาสตร์
อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์รัตนา ลายคนิต

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ นายแพทย์ สุภาวัฒน์ ชุตินวงศ์)

คณะกรรมการตอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ไพศาล เล็กอุทัย)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(รองศาสตราจารย์รัตนา ลายคนิต)

..... กรรมการ
(ดร.รัชชัย จิตรภาชนะ)

..... กรรมการ
(ดร.รุ่ง ไปรษยานนท์)

พิมพ์ที่สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร

พรทิพย์ ภูวาทย์พันธุ์ : ผลกระทบของปัจจัยทางเศรษฐกิจต่อพฤติกรรมการออมภาคครัวเรือนผ่านสถาบันการเงิน (IMPACT OF ECONOMIC DETERMINANTS ON HOUSEHOLD SAVING BEHAVIOR VIA FINANCIAL INSTITUTIONS)

อ.ที่ปรึกษา : รศ.รัตนา สายคณิต , 132 หน้า. ISBN 974-639-235-2

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงปัจจัยทางเศรษฐกิจที่มีอิทธิพลต่อการออมภาคครัวเรือนผ่านสถาบันการเงิน โดยจำแนกเป็นการออมผ่านธนาคารพาณิชย์ บริษัทเงินทุน ธนาคารออมสิน และการออมผ่านสถาบันการเงินทั้งสามแห่งซึ่งถือเป็นตัวแทนการออมภาคครัวเรือนผ่านสถาบันการเงินทั้งระบบ โดยใช้ข้อมูลอนุกรมเวลาในช่วงปี 2518 - 2539 และประมาณค่าจากสมการถดถอยแบบพหุ รวมทั้งประมาณการแนวโน้มการออมในแต่ละสถาบันในช่วงปี 2540 - 2542

ผลการศึกษา พบว่า ปัจจัยที่กำหนดการออมภาคครัวเรือนผ่านสถาบันการเงินทั้งระบบและการออมผ่านธนาคารพาณิชย์ประกอบด้วย รายได้สุทธิที่สามารถใช้จ่ายได้จริง อัตราดอกเบี้ยเงินฝากที่ธนาคารพาณิชย์ ระดับราคาสินค้าภายในประเทศ ผลตอบแทนจากการลงทุนในตลาดหลักทรัพย์ จำนวนสาขาของสถาบันการเงินทั้งระบบสำหรับการออมรวม และจำนวนสาขาของธนาคารพาณิชย์สำหรับการออมผ่านธนาคารพาณิชย์ ปัจจัยที่กำหนดการออมผ่านบริษัทเงินทุน ประกอบด้วย รายได้จากทรัพย์สินส่วนต่างระหว่างอัตราดอกเบี้ยเงินฝากที่บริษัทเงินทุนและธนาคารพาณิชย์ ผลตอบแทนจากการลงทุนในตลาดหลักทรัพย์ และจำนวนสาขาของบริษัทเงินทุน ส่วนปัจจัยที่กำหนดการออมผ่านธนาคารออมสิน ประกอบด้วย รายได้สุทธิที่สามารถใช้จ่ายได้จริง อัตราดอกเบี้ยเงินฝากที่ธนาคารออมสิน และอัตราเงินเฟ้อ โดยปัจจัยทั้งหมดมีความสัมพันธ์สอดคล้องตามสมมติฐานยกเว้นระดับราคาสินค้าในประเทศ นอกจากนี้ยังได้ประมาณการว่า ปริมาณการออมผ่านสถาบันการเงินทั้งระบบ ธนาคารพาณิชย์ และธนาคารออมสิน จะลดตัวในช่วงปี 2540 - 2542 ตามภาวะเศรษฐกิจที่ตกต่ำ ขณะที่การออมผ่านบริษัทเงินทุนปรับตัวลดลงอย่างมากในปี 2540 ก่อนที่จะขยายตัวเพิ่มขึ้นเป็นลำดับในช่วงปี 2541 - 2542

ภาควิชา ..... เศรษฐศาสตร์ .....
สาขาวิชา ..... เศรษฐศาสตร์ .....
ปีการศึกษา ..... 2540 .....

ลายมือชื่อนิสิต .....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา .....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม .....

3971145729 MAJOR Economics

KEY WORD: HOUSEHOLD / SAVING / FINANCIAL INSTITUTIONS / COMMERCIAL BANKS / FINANCE

COMPANIES / GOVERNMENT SAVING BANK

PORNPEN PUVITAYAPUN : IMPACT OF ECONOMICS DETERMINANTS ON HOUSEHOLD SAVING
BEHAVIOR VIA FINANCIAL INSTITUTIONS. THESIS ADVISOR : ASSOC. PROF. RATANA SAYAKANIT.

132 pp. ISBN 974-639-235-2.

The objective of this thesis is to analyze the economic factors determining household saving via financial institutions from the group of four models : saving via commercial banks , finance companies , government saving bank and all financial institutions. And the trend of household saving in each institution is estimated in 1997 - 1999. Employing the study uses time-series data in 1975 - 1996 and analyze model from multiple regression analysis.

The findings show that the factors influencing household saving via all financial institutions and commercial banks are composed of disposable income , interest rate of deposit at commercial banks , domestic price , return on investment in stock market , all branches and commercial bank's branches, respectively. Saving via finance companies are income from property , the difference between Interest rate of deposit at finance companies and commercial banks , return on investment in stock market and finance companion's branches. And saving via government saving bank are disposable income , deposit rate at government saving bank and inflation rate. These correlation are accordant with theoretical hypothesis except domestic price. In addition, the results of estimation in 1997 - 1999 show that saving via all financial institutions , commercial banks and government saving bank will increase gradually while saving via finance companies will decrease violently.

ภาควิชา.....เศรษฐศาสตร์
สาขาวิชา.....เศรษฐศาสตร์
ปีการศึกษา.....2540

ลายมือชื่อนิสิต.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงด้วยดี ข้าพเจ้าขอขอบพระคุณของศาสตราจารย์ไพศาล
เล็กอุทัย ดร.รวิชัย จิตรภาษนันท์ และดร.รุ่ง โปษยานนท์ ที่ได้กรุณาใช้เวลาให้ข้อคิดเห็น
คำแนะนำที่เป็นประโยชน์ และปรับปรุงวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ให้เสร็จสมบูรณ์ ตลอดจนผู้ช่วย
ศาสตราจารย์ ดร.จิตตภัทร เครือวรรณ ที่กรุณาให้คำแนะนำในการใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ และ
อธิบายข้อสงสัยต่าง ๆ ให้แก่ข้าพเจ้ามาโดยตลอด

ขอขอบพระคุณ คุณเขาวดี จันทวิรัช หัวหน้าฝ่ายเศรษฐกิจ สำนักนายกรัฐมนตรีนครศรีธรรมราช ซึ่ง
เป็นผู้บังคับบัญชาของข้าพเจ้า ที่ให้เวลาในการทำวิทยานิพนธ์อย่างยิ่ง ขอขอบคุณ คุณ
อัญชลี มณีเกียรติไพบุลย์ ที่ให้คำแนะนำ และคอยช่วยเหลือในการติดต่อประสานงาน จัดพิมพ์
วิทยานิพนธ์ และการใช้คอมพิวเตอร์

สำคัญที่สุดที่วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สามารถเสร็จสมบูรณ์ได้ ด้วยความกรุณาอย่างดียิ่งของ
รองศาสตราจารย์รัตนา สายคนิต อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่ตลอดเวลาในการให้คำปรึกษา
แก้ไขข้อผิดพลาดที่เกิดขึ้น ให้ความรู้ที่เป็นประโยชน์ และให้กำลังใจในการทำวิทยานิพนธ์มาโดย
ตลอด ข้าพเจ้าจึงขอกราบขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ท้ายนี้ ข้าพเจ้าขอกราบขอบพระคุณ บิดา มารดา และบุคคลอื่นที่มีอาจเอ่ยนามได้ครบ
ถ้วน ที่ได้ให้การสนับสนุนและให้กำลังใจแก่ข้าพเจ้าจนสำเร็จการศึกษา

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
พรเพ็ญ สุวิทยพันธ์

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฅ
สารบัญตารางภาคผนวก ข.....	ฉ
สารบัญภาพ.....	ค
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1.1 ความสำคัญของปัญหาที่ทำการศึกษา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา.....	7
1.3 ขอบเขตของการศึกษา.....	7
1.4 วิธีดำเนินการศึกษา.....	8
1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการศึกษา.....	8
บทที่ 2 แนวคิดทางทฤษฎีและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	17
2.1 กรอบแนวคิดและทฤษฎีที่ใช้ในการวิเคราะห์.....	17
2.2 ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	25
บทที่ 3 แบบจำลองและข้อมูลในการศึกษา.....	48
3.1 ตัวแปรและแบบจำลองที่ใช้ในการศึกษา.....	48
3.2 การพยากรณ์การออมภาคครัวเรือนผ่านสถาบันการเงิน.....	55
บทที่ 4 พฤติกรรมการออมภาคครัวเรือนผ่านสถาบันการเงิน.....	62
4.1 นิยามศัพท์.....	62
4.2 บทบาทของสถาบันการเงินในการระดมเงินออม.....	64
4.3 พฤติกรรมการออมภาคครัวเรือนผ่านสถาบันการเงินในช่วงปี 2518 - 2539....	69

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 5 ผลการวิเคราะห์.....	94
5.1 ปัจจัยทางเศรษฐกิจที่กำหนดการออมภาคครัวเรือนผ่านสถาบันการเงิน.....	94
5.2 ปัจจัยทางเศรษฐกิจที่กำหนดการออมภาคครัวเรือนผ่านธนาคารพาณิชย์.....	98
5.3 ปัจจัยทางเศรษฐกิจที่กำหนดการออมภาคครัวเรือนผ่านบริษัทเงินทุน.....	100
5.4 ปัจจัยทางเศรษฐกิจที่กำหนดการออมภาคครัวเรือนผ่านธนาคารออมสิน.....	102
5.5 การพยากรณ์แนวโน้มการออมภาคครัวเรือนผ่านสถาบันการเงิน.....	104
บทที่ 6 สรุปและข้อเสนอแนะ.....	115
6.1 สรุปผลการศึกษา.....	115
6.2 ข้อเสนอแนะ.....	118
6.3 ข้อจำกัดในการศึกษา.....	120
รายการอ้างอิง.....	121
ภาคผนวก.....	124
ภาคผนวก ก.....	125
ภาคผนวก ข.....	127
ภาคผนวก ค.....	130
ประวัติผู้เขียน.....	132

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 1.1	ผลิตภัณฑ์ประชาชาติเบื้องต้นต่อบุคคล การออมในประเทศเบื้องต้น และช่องว่างการออม - การลงทุนของประเทศต่าง ๆ..... 9
ตารางที่ 1.2	ส่วนประกอบของการออมเบื้องต้นและการลงทุนภายในประเทศเบื้องต้น.... 10
ตารางที่ 1.3	สัดส่วนการออมเบื้องต้น การลงทุนภายในประเทศเบื้องต้น และช่องว่างการออม - การลงทุนเทียบกับผลิตภัณฑ์ในประเทศเบื้องต้น (GDP)..... 12
ตารางที่ 1.4	การออมภาคครัวเรือนผ่านสถาบันการเงิน..... 13
ตารางที่ 1.5	สัดส่วนการออมของครัวเรือนในสถาบันการเงินที่สำคัญในปี 2518 - 2539.. 15
ตารางที่ 2.1	สรุปปัจจัยกำหนดการออมภาคครัวเรือน..... 46
ตารางที่ 3.1	มมมตฐานในการศึกษาของปัจจัยทางเศรษฐกิจที่กำหนดการออมภาคครัวเรือนผ่านสถาบันการเงิน..... 59
ตารางที่ 3.2	ความสัมพันธ์ระหว่างการออมผ่านธนาคารพาณิชย์ บริษัทเงินทุน และธนาคารออมสิน กับการออมผ่านสถาบันการเงินทั้งระบบ..... 61
ตารางที่ 4.1	อัตราการขยายตัวของการออมภาคครัวเรือนผ่านสถาบันการเงินในประเทศไทย..... 86
ตารางที่ 4.2	โครงสร้างเงินฝากในระบบธนาคารพาณิชย์ พิจารณาตามประเภทผู้ฝาก.... 87
ตารางที่ 4.3	โครงสร้างเงินฝากในระบบธนาคารพาณิชย์ พิจารณาตามระยะเวลาการฝาก..... 88
ตารางที่ 4.4	โครงสร้างเงินฝากในระบบธนาคารพาณิชย์ พิจารณาตามภูมิภาค..... 89
ตารางที่ 4.5	โครงสร้างเงินฝากในระบบธนาคารพาณิชย์ พิจารณาตามรายสถาบัน..... 90
ตารางที่ 4.6	มูลค่าตัวสัญญาใช้เงินที่บริษัทเงินทุนออกให้แก่ภาคเอกชน..... 91
ตารางที่ 4.7	ปริมาณเงินฝากประเภทต่าง ๆ จากภาคเอกชนของธนาคารออมสิน..... 93
ตารางที่ 5.1	สมการการออมภาคครัวเรือนผ่านสถาบันการเงิน (AS)..... 108
ตารางที่ 5.2	สมการการออมภาคครัวเรือนผ่านธนาคารพาณิชย์ (CBS)..... 109
ตารางที่ 5.3	สมการการออมภาคครัวเรือนผ่านบริษัทเงินทุน (FCS)..... 109
ตารางที่ 5.4	สมการการออมภาคครัวเรือนผ่านธนาคารออมสิน (SBS)..... 110
ตารางที่ 5.5	สรุปผลกระทบของปัจจัยทางเศรษฐกิจต่อการออมรวม การออมผ่านธนาคารพาณิชย์ บริษัทเงินทุน และธนาคารออมสิน..... 111
ตารางที่ 5.6	ผลการพยากรณ์การออมภาคครัวเรือนผ่านสถาบันการเงินในรูปแบบ FLOW.... 113

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่ 5.7   รูปผลการพยากรณ์การออมภาคครัวเรือนผ่านสถาบันการเงินในช่วงปี
2540 - 2542..... 114

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญตารางภาคผนวก ข

		หน้า
ตารางที่ 1	แนวโน้มเศรษฐกิจไทยภายใต้ประมาณการของสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย.....	128
ตารางที่ 2	แนวโน้มเศรษฐกิจไทยภายใต้ประมาณการของธนาคารแห่งประเทศไทยร่วมกับกองทุนการเงินระหว่างประเทศ.....	129

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญญภาพ

		หน้า
รูปที่ 1.1	สัดส่วนการลงทุนและการออมภายในประเทศเทียบกับผลิตภัณฑ์ในประเทศเบื้องต้น.....	3
รูปที่ 1.2	แหล่งของเงินทุนภายในประเทศ.....	5
รูปที่ 1.3	สัดส่วนการออมภาคครัวเรือนในแต่ละสถาบันการเงินในช่วงปี 2518 - 2539	6
รูปที่ 2.1	ความสัมพันธ์ระหว่างรายได้สุทธิส่วนบุคคลและการออม.....	19
รูปที่ 2.2	ระดับรายได้และการบริโภคตลอดช่วงชีวิตของครัวเรือน.....	22
รูปที่ 4.1	อัตราการขยายตัวของการออมรวมผ่านสถาบันการเงิน.....	69
รูปที่ 4.2	โครงสร้างการออมภาคครัวเรือนผ่านสถาบันการเงินในช่วงปี 2518 - 2539.	73
รูปที่ 4.3	อัตราการขยายตัวของการออมผ่านธนาคารพาณิชย์.....	75
รูปที่ 4.4	อัตราการขยายตัวของการออมผ่านบริษัทเงินทุน.....	79
รูปที่ 4.5	อัตราการขยายตัวของการออมผ่านธนาคารออมสิน.....	82
รูปที่ 4.6	อัตราการขยายตัวของ S , AS และ CBS.....	85
รูปที่ 5.1	แนวโน้มการออมภาคครัวเรือนผ่านสถาบันการเงินในช่วงปี 2540 - 2542.	105

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย